

การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุตจังหวัดร้อยเอ็ด
ADMINISTRATION OF DHAMMAYUT MONASTIC ORDER'S AFFAIRS IN
ROI ET PROVINCE

พระครูปลัดสุริยา จันทวนโณ (ดอกริ่ง)¹

PHRAKHRUPALADSURIYA JANTAWANNO (DOGRUNG)

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด 2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด ของพระภิกษุ และสามเณร จำแนกตามสถานภาพ อายุพรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ และวุฒิการศึกษาทางธรรม และ 3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พระภิกษุสามเณร ในสังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด ในพรรษา ปี 2557 จำนวน 297 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IC ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.85 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test (Independent Samples) และค่า F-test (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา รองลงมา ได้แก่ ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการศาสนศึกษา

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด ของพระภิกษุ และสามเณร ที่มีสถานภาพ อายุพรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ และวุฒิการศึกษาทางธรรม ต่างกัน พบว่า

พระภิกษุสามเณร ที่มีสถานภาพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และด้านการสาธารณสุขการ แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้น ไม่แตกต่างกัน

พระภิกษุสามเณร ที่มีอายุพรรษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งโดยรวมและรายด้าน แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พระภิกษุสามเณร ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และด้านการสาธารณสุขการ แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้น ไม่แตกต่างกัน

¹ นักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

พระภิกษุสามเณร ที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณะสงเคราะห์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้น ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด เรียงลำดับตามค่าความถี่มากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ควรมีการปรับปรุงการออกกฎ ระเบียบในการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ รองลงมาได้แก่ ควรส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำถนนภายในวัดให้สะดวกแก่การสัญจรไปมา และที่น้อยที่สุดได้แก่ ควรหาแนวทางการควบคุมดูแลพระภิกษุสามเณรในปกครองให้สงบเรียบร้อย

คำสำคัญ : 1.การบริหารงาน 2.กิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต

ABSTRACT

This research serves the purposes: 1. to study the administration of sangha Dhammamayut, RoiEt province, 2. Compare the administration of SanghaDhammamayut. RoiEt province of monks and novice status, years of ordination, levels of general education, and levels of Dhamma studies, and 3. Suggestions about administration Sangha Dhammamayut, RoiEt. The samples used in the research were monks and Novices. Under the Sangha DhammamayutRoi Et in 2557 lent 297 Buddhist Monks were used in the research include the five-level scale questionnaire with IC Available from 0.67 to 1.00 between the reliability of the questionnaire was 0.85 statistics used in this study were the frequency. percentage, standard deviation, t-test (Independent Samples) and the F-test (One-way ANOVA).

The results showed that: the administration of SanghaDhammamayut. Roi Et The overall level sort by average of descending. The side with the highest average of Buddhism, followed by the field of public housing. And the side with the lowest mean the unaffiliated.

The comparison between the administrationSanghaDhammamayut. RoiEt province of monks and novices who have status, years of ordination, levels of general education, and levels of Dhamma studies differences found.

Buddhist monks and novices status with different opinions on the administration SanghaDhammamayut.RoiEt overall and individual aspects of government. The religious studies, the Buddhism and the public the difference was statistically significant at the .05 level. Then no different.

Buddhist monks and novices who have years of ordination has a different opinion toward the Administration Affairs Ministry Dhammamayut. RoiEt both overall and specific different levels of statistical significance. 05.

Buddhist monks and novices, the levels of general education of differing opinions on the administration SanghaDhammamayut.RoiEt overall and individual aspects of government. The Religious studies, the housing the Buddhism, and the public housing. The difference was statistically significant at the .05 level. Then no different.

Buddhist monks and novices With levels of Dhamma studies as well. Opinions on the administration SanghaDhammamayut.RoiEt Overall and individual aspects of religious education. The housing, the Buddhism, the utilities and the public housing, The difference was statistically significant at the .05 level. Then no different.

Suggestions about administration SanghaDhammamayut.RoiEt Sort by frequency, descending three references should be updated to include the rules. In order to stay together as a group. Including secondary Should support the preparation of internal roads is easy for commuters to come. And at a minimum should include ways to control monks in the region to peace.

Keywords : 1. Administration 2. Dhammayut Monastic Order's Affairs

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระแสโลกาภิวัตน์ได้ทำให้โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นหลายสิ่งในสังคมได้อย่างรวดเร็ว มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสาร รวมทั้งความเจริญเติบโตทางด้านวัตถุอย่างต่อเนื่อง และทำให้สังคมเมือง สังคมชนบท และท้องถิ่น ผู้คนทุกระดับสาขาอาชีพ มีการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการของตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นเช่นเดียวกัน แม้แต่องค์กรหรือสถาบันของพระสงฆ์ ซึ่งถือว่าเป็นสถาบันหลักของประเทศชาติ ก็ยังมีท่าทีในการปรับเปลี่ยนและปรับปรุงพัฒนาองค์กรของตนเอง เพราะมีฉะนั้นแล้ว องค์กรของพระสงฆ์เองก็ยิ่งที่จะประสบกับปัญหาต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น มิได้หมายความว่า พระสงฆ์เองจะอ้างสาเหตุนี้เอาเป็นข้ออ้างในการที่จะประพฤติปฏิบัติตนให้ย่อหย่อนจาก ธรรมวินัยก็หาได้ไม่ เพราะแม้สังคมจะเปลี่ยนไปมากน้อยเพียงใดก็ตาม แต่ธรรมวินัยของพระพุทธองค์ที่ทรง แสดงไว้ดีแล้วนั้น ก็ยังคงมีอยู่ตลอดไป (พระมหานุกัณฑ์ จันทราลักษณ์, 2548, หน้า 73)

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมาแล้วนั้น เป็นความสำคัญอย่างหนึ่งของคณะสงฆ์ จำเป็นที่จะต้อง มีการเริ่มสร้าง พัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถ อยู่ร่วมกับสังคมโลกได้อย่างกลมกลืน เพราะพระพุทธศาสนามีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในชาติ และ ยังแสดงถึงสัญลักษณ์แห่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติ เป็นที่มาของวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี และการขัดเกลาทางสังคม ดังนั้น การพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างพระพุทธศาสนาโดยมี

วัดเป็นองค์กรทางศาสนาที่เป็นพื้นฐานของสังคม และพระภิกษุสงฆ์ กับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม แล้วจะเห็นได้ว่าไม่สามารถแยกออกจากกันได้ วัดจึงเป็นศูนย์กลางแห่งการรวมหัวใจของบรรดาพุทธศาสนิกชน ซึ่งทำหน้าที่ในการวางรากฐานความเจริญให้แก่สังคม ส่งเสริมความเป็นปึกแผ่น ความมั่นคงให้แก่สังคม ช่วยลดปัญหาสังคม ส่งเสริมประสิทธิภาพการควบคุม หรืออาจกล่าวได้ว่า วัดเป็นศูนย์กลางของศาสนา และวัฒนธรรม ที่ผู้คนใช้เป็นบรรทัดฐานในการดำเนินชีวิต และเป็นเอกลักษณ์ของสังคม ซึ่งจะพบได้จากการแสดงออกทางศิลปะ วรรณคดี คติธรรม ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี เป็นต้น เพราะตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ วัดและพระสงฆ์ยังมีบทบาทเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของคนในสังคม แล้วพระสงฆ์ยังมีบทบาทในการเป็นผู้นำทางกิจกรรม และเป็นผู้นำทางด้านจิตใจของคนในสังคม รวมทั้งยังมีบทบาทต่อสังคมส่วนรวมในด้านต่างๆ มากมาย เช่น การพัฒนาสังคม การสังคมสงเคราะห์ สงเคราะห์ผู้ตกทุกข์ได้ยาก ผู้ที่ได้รับความลำบากหรือกระทำการช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม จะเห็นได้ว่า วัดและพระสงฆ์ มีอิทธิพลต่อความเจริญรุ่งเรืองต่อสังคมได้เป็นอย่างมาก (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2541, หน้า 44)

ปัญหาการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่คณะสงฆ์จะต้องแสวงหาแนวทางในการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านการปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การปกครอง การศาสนศึกษา การเผยแผ่ และการสาธารณูปการ ก็คืองานในความรับผิดชอบของสังฆมนตรีแห่งองค์การทั้งสี่ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2484 นั่นเอง เพราะฉะนั้น ปัญหาหลักที่สำคัญของการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ กล่าวโดยสรุปแล้วก็คือ แนวทางในการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ที่ยังไม่มีเอกภาพชัดเจน สอดคล้องกับพัฒนาการทางสังคม และเป็นไปตามพุทธธรรมวินัยที่พระภิกษุสามเณรสามารถประพฤติปฏิบัติได้จริงในปัจจุบัน

การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ จึงเป็นความคาดหวังของสังคมอีกประการหนึ่ง นอกจากการประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในธรรมวินัยเพื่อเป็นแบบอย่างของจริยธรรมความดีงามให้แก่คนในสังคมได้เชื่อถือได้ว่า คุณงามความดีในสังคมนั้นยังมีอยู่จริง ดังนั้น งานวิจัยในครั้งนี้ จึงเกี่ยวข้องกับประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ฯลฯ เพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ในทางที่ดีเพิ่มยิ่งขึ้นได้ต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยเรื่อง การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์และจำเป็นต่อการนำไปพัฒนาแก้ไขปรับปรุงคุณภาพในการบริหารงานกิจการของคณะสงฆ์ให้ดียิ่งขึ้นได้ในอนาคตต่อไป โดยผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังต่อไปนี้ คือ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด ของพระภิกษุ และสามเณร จำแนกตามสถานภาพ อายุพรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ และวุฒิการศึกษาทางธรรม
- 2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด

3. สมมติฐานของการวิจัย

3.1 พระภิกษุสามเณร ที่มี สถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

3.2 พระภิกษุสามเณร ที่มี อายุพรรษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

3.3 พระภิกษุสามเณร ที่มี วุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการ คณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

3.4 พระภิกษุสามเณร ที่มี วุฒิการศึกษาทางธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการ คณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีขั้นตอนและ วิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรได้แก่ พระภิกษุสามเณร ในสังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุตจังหวัดร้อยเอ็ด ในพรรษา ปี 2557 จำนวน 1,299 รูป กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระภิกษุสามเณร ในสังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุตจังหวัดร้อยเอ็ด ในพรรษา ปี 2557 จำนวน 1,299 รูปกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี และมอร์แกน (R.V. Krejcie and D.W. Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 43) ใช้วิธีการสุ่มแบบอย่างง่ายด้วยการ จับสลากได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 297 รูป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ อายุพรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ และวุฒิการศึกษาทางธรรม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบ รายการ (Check List) มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับของการวัด ออกเป็น 5 ระดับและแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิจัยโดยรวมสรุปผลได้ ดังต่อไปนี้

ผลการวิจัย พบว่าการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา รองลงมา ได้แก่ ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด ได้แก่ ด้านการศาสนศึกษา ตามลำดับ

อันดับ	การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์	ระดับความคิดเห็น			
		\bar{x}	S.D.	อันดับ	ระดับ
1.	ด้านการปกครอง	3.70	0.80	4	มาก
2.	ด้านการศาสนศึกษา	3.47	0.68	6	ปานกลาง
3.	ด้านการศึกษาสงเคราะห์	3.50	0.62	5	ปานกลาง
4.	ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	4.12	0.76	1	มาก
5.	ด้านการสาธารณูปการ	3.88	0.85	3	มาก
6.	ด้านการสาธารณสงเคราะห์	3.91	0.88	2	มาก
เฉลี่ย		3.76	0.77		มาก

5.2 ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด ของพระภิกษุสามเณร จำแนกตาม สถานภาพ อายุพรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ และวุฒิการศึกษาทางธรรม ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน พบว่า

1. พระภิกษุสามเณรที่มีสถานภาพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุตจังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการปกครองด้านการศาสนศึกษาด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและด้านการสาธารณูปการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนที่เหลือคือด้านการศึกษาสงเคราะห์ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ ไม่แตกต่างกัน

2. พระภิกษุสามเณรที่มีอายุพรรษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. พระภิกษุสามเณรที่มีวุฒิการศึกษาสามัญ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และด้านการสาธารณสงเคราะห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนที่เหลือ คือ ด้านการสาธารณูปการ ไม่แตกต่างกัน

4. พระภิกษุสามเณรที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนที่เหลือ คือ ด้านการปกครอง ไม่แตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิจัยพบว่า มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด ที่สำคัญ ดังนี้

ด้านการปกครอง ได้แก่ ควรมีการปรับปรุงการออกกฎ ระเบียบในการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ และควรรหาแนวทางการควบคุมดูแลพระภิกษุสามเณรในปกครองให้สงบเรียบร้อย

ด้านการศาสนศึกษา ได้แก่ ควบคุมจัดหาทุนการศึกษาให้แก่พระภิกษุสามเณรที่สอบธรรมและสอบบาลีเพิ่มขึ้น และควรมีการสรรหาและพัฒนาประสิทธิภาพครูสอนนันทกรรมและบาลีหรือเปรียญธรรม

ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ได้แก่ ควบคุมส่งเสริมการจัดตั้งโรงเรียนการกุศลของวัดเพื่อสงเคราะห์เด็กและเยาวชน และควบคุมส่งเสริมครูช่วยสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาต่าง ๆ ตลอดจนสนับสนุนโรงเรียนวิถีพุทธ

ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ ควบคุมส่งเสริมการจัดตั้งโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาเพื่อสงเคราะห์เด็กและเยาวชน และควบคุมส่งเสริมฝึกอบรมพระภิกษุสามเณรให้มีความรู้และวิธีการเผยแผ่ธรรมะ

ด้านการสาธารณูปการ ได้แก่ ควบคุมจัดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการวัดเพื่อจัดการด้านสาธารณูปการ เป็นต้น และควบคุมสนับสนุนการควบคุมดูแลและปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุภายในวัด

ด้านการสาธารณะสงเคราะห์ ได้แก่ ควบคุมสนับสนุนการจัดทำถนนภายในวัดให้สะดวกแก่การสัญจรไปมา และควบคุมให้มีหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านต่าง ๆ

6. อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยจำแนกการอภิปรายผลตามลำดับหัวข้อได้ดังนี้

1. การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณะสงเคราะห์ ด้านการสาธารณูปการ ด้านการปกครอง ด้านการศึกษาสงเคราะห์ และด้านการศาสนศึกษา ตามลำดับซึ่งจะพบว่า ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นหน้าที่โดยตรงของคณะสงฆ์ ซึ่งประกอบด้วยพระภิกษุและสามเณรอยู่แล้วจึงทำให้การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด ในด้านนี้มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ นั้นหมายความว่า ความคิดเห็นของพระภิกษุและสามเณรส่วนใหญ่เห็นว่า การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นไปด้วยดี และสามารถยอมรับได้ รวมทั้งประเด็นอื่น ๆ ที่น่าสนใจที่ทำให้ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่น การจัดให้มีการบรรยายธรรมทางวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ จัดให้มีศูนย์ปฏิบัติธรรมขึ้นภายในวัดและมีพระอาจารย์สอนการปฏิบัติธรรม การเทศนาสั่งสอนแก่ประชาชนโดยทั่วไปให้ตั้งอยู่ในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นประจำ การจัดหาหนังสือให้พระสวดมนต์เพื่อให้ผู้รักาศิลปวัฒนธรรมไว้เพียงพอ และฝึกอบรมพระภิกษุสามเณรให้มีความรู้และวิธีการเผยแผ่ธรรมะ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ **พระมหาวิเชียร จารุธมโม** (2554, หน้า 97) ที่ได้วิจัยเรื่องการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ของวัดคงคารามวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรีและผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากคือ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นงานที่พระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่ได้รับการปลูกฝังอบรมมาจากพระอุปัชฌาย์ อาจารย์ ให้รู้จักงานเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนามาตั้งแต่เริ่มแรกที่ได้เข้ามาสู่พระศาสนา ครั้นเมื่อมาเป็นพระสังฆาธิการที่มีหน้าที่ในการปกครองคณะสงฆ์ จึงทำให้การบริหารงานกิจการ

คณะสงฆ์ในด้านนี้ ส่วนใหญ่จะได้รับการยอมรับจากคณะสงฆ์ และศาสนิกชนของชาวพุทธโดยทั่วไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของ**พระมหาวิชัย ชาญนรงค์** (2554, หน้า 106) ที่ได้วิจัยเรื่องบทบาทพระสงฆ์ ในการนำหลักธรรมมาใช้ทำกิจกรรมงานพัฒนาชุมชนเพื่อการลดละเลิกอบายมุขศึกษาเฉพาะกรณีพระครู ศีลวราภรณ์ (เฉลิมจิตสีโล) วัดโนนเมืองตำบลโนนเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาและผลการวิจัย พบว่าพระสงฆ์มีบทบาทในการเป็นผู้นำชุมชนด้วยการกระตุ้นปลุกจิตสำนึกนำเทคนิควิธีการในการเข้าถึง ชุมชนการสื่อสารกับชุมชนผ่านการเทศนาบรรยาย ป้ายข้อความสื่อด้วยหลักธรรม

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการศาสนศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการศาสนศึกษา พระภิกษุสามเณร ส่วนใหญ่อาจเห็นว่า ประเด็นสำคัญของด้านการศาสนศึกษา เช่น การสรรหาและพัฒนาครูสอนนักรธรรมและ บาลี การจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมสำหรับบาลีหรือนักรธรรมขึ้นภายในวัด การควบคุมดูแลและส่งเสริม ให้มีการเรียนการสอนนักรธรรมบาลีแก่พระภิกษุสามเณรอย่างทั่วถึง การจัดหาทุนการศึกษาให้แก่พระภิกษุ สามเณรที่สอบธรรมสอบบาลี การส่งเสริมสนับสนุนให้มีการเรียนการสอนธรรมศึกษาแก่ประชาชนและ นักเรียนโดยทั่วไปยังมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณ บุคลากร ที่จะสนับสนุน จึงทำให้การบริหารงานกิจการ คณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด ในด้านการศาสนศึกษา ยังไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร สอดคล้องกับผลการ วิจัยของ**ใบฎีกาสุชินกิตติทินโน** (2554, หน้า 99) ที่ได้วิจัยเรื่องประสิทธิภาพการบริหารงานกิจการ คณะสงฆ์ในอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม และผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารกิจการ คณะสงฆ์พระภิกษุสามเณร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

2. เปรียบเทียบการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า พระภิกษุสามเณรที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการ บริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกันผลการวิจัย พบว่า พระภิกษุสามเณร ที่มี สถานภาพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม และรายด้าน คือ ด้านการปกครองด้านการศาสนศึกษาด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและด้านการ สาธารณูปการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนที่เหลือ คือด้านการศึกษาสงเคราะห์ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ ไม่แตกต่างกันทั้งนี้อธิบายได้ว่า สถานภาพของพระภิกษุ สามเณรที่ ต่างกัน แต่ก็ต้องยึดถือในหลักของธรรมวินัยเช่นเดียวกัน ดังนั้น ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานกิจการ คณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด จึงแตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของ**พระมหาวิเชียร จารุณโม** (2554, หน้า บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่องการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ของวัดคงคารามวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัด เพชรบุรีและผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ ของพระภิกษุ สามเณร ที่มีสถานภาพ ต่างกัน พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า พระภิกษุ สามเณรที่มี อายุพรรษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการ บริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า พระภิกษุ สามเณร ที่มี อายุพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งโดย รวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อธิบายได้ว่าการยึดถือตาม พระราชบัญญัติคณะสงฆ์กฎระเบียบพระธรรมวินัยอย่างเดียวกัน ความแตกต่างในเรื่องอายุพรรษา ก็เป็น

ส่วนหนึ่งที่ทำพระภิกษุ สามเณร ที่มีอายุพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นในเรื่องการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด ของพระภิกษุ สามเณร มีความแตกต่างกันด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ**พระรัตนาคสุวรรณโณ (นาคพิพัฒน์)** (2555, หน้า 117) ที่ได้วิจัยเรื่องการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์และผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบของพระภิกษุสามเณร ที่มี อายุพรรษา ต่างกันพบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า พระภิกษุสามเณรที่มี วุฒิการศึกษาสามัญ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า

พระภิกษุสามเณรที่มี วุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และด้านการสาธารณะสงเคราะห์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนที่เหลือ คือ ด้านการสาธารณูปการ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อธิบายได้ว่าในภาพรวมของพระภิกษุ สามเณรที่มี วุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน ต่างมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด โดยยึดการพิจารณาจากหลักธรรมเป็นเครื่องวินิจฉัยเช่นเดียวกันส่วนในด้านความแตกต่าง แสดงให้เห็นว่า ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และด้านการสาธารณะสงเคราะห์ ระดับการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรมีผลต่อการพิจารณาการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ**พระมงคล กมโล (ทองใหญ่)** (2556, หน้า บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่องการบริหารกิจการคณะสงฆ์วัดนรนาถสุนทรวิหาราม และผลการวิจัย พบว่าพระภิกษุ สามเณร ที่มี วุฒิการศึกษาสามัญ ต่างกัน โดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และด้านการสาธารณะสงเคราะห์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า พระภิกษุสามเณรที่มี วุฒิการศึกษาทางธรรม ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า พระภิกษุสามเณรที่มี วุฒิการศึกษาทางธรรม ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณะสงเคราะห์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนที่เหลือ คือ ด้านการปกครอง ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อธิบายได้ว่า วุฒิการศึกษาทางธรรมของพระภิกษุสามเณร ที่ต่างกัน ย่อมมีพื้นฐานความคิดเห็นมาจากการพิจารณาในฐานะที่เป็นนักบวชในพระพุทธศาสนา ดังนั้น ความคิดเห็นโดยรวมจึงไม่แตกต่างกัน ส่วนในด้านการศึกษาสงเคราะห์ ซึ่งเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลสงเคราะห์แก่สังคม หรือประชาชนที่มีความทุกข์ยากลำบากด้วยเหตุต่างๆ จึงทำให้ด้านการศึกษาสงเคราะห์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัย แสดงถึงวุฒิการศึกษาทางธรรม เป็นสิ่งที่กำหนดทัศนคติต่อสิ่งที่กำลังพิจารณา สอดคล้องกับงานวิจัยของ**พระมหาวิ ปภสฺสโร** (2556, หน้า บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่องการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ของวัดป่าตาราภิรมย์ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่และผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ของวัดป่าตาราภิรมย์ พระภิกษุ สามเณร ที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรม ต่างกัน โดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์

ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณะสงเคราะห์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนที่เหลือ คือ ด้านการปกครอง ไม่แตกต่างกัน

7. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะและข้อค้นพบจากการวิจัยและการอภิปรายผลแล้วสามารถสรุปผล โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

7.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

จากผลการวิจัย จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

พบว่า การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งถือว่าการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับขั้นที่ดี จึงจำเป็นที่จะต้องรักษา ระดับมาตรฐานที่ดีอยู่แล้วนี้ให้คงไว้ต่อไป และพัฒนาในส่วนอื่น ๆ ที่ยังไม่สมบูรณ์ให้อยู่ในระดับที่ดีที่สุดใน โอกาสต่อไป

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากคือด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม ควรที่จะพัฒนาด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ให้ดียิ่งขึ้นต่อไปจนเป็นที่ยอมรับของคนในสังคมมากยิ่งขึ้น จนถึงระดับที่ดีที่สุดในโอกาสต่อไป

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลางคือด้านการศึกษา ดังนั้น ด้านการศึกษาคณะสงฆ์ธรรมยุตจังหวัดร้อยเอ็ด ควรที่จะเร่งหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงาน ในด้านนี้ให้เกิดผลมากยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

7.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

7.2.1 ควรศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีต่อการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด

7.2.2 ควรศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต ในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

7.2.3 ควรศึกษาเชิงคุณภาพการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด

8. บรรณานุกรม

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2541). **การศึกษาวิจัยเพื่ออนาคตของประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร :บริษัทธรรมสาร จำกัด.

พระมงคล กมล (ทองใหญ่). (2556). **การบริหารกิจการคณะสงฆ์วัดนรนาถสุนทรวิหาราม**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระชนดลนาคสุวรรณโณ (นาคพิพัฒน์). (2555). **การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

9. คำขอขอบคุณ

ผู้วิจัยในฐานะที่ได้เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาและด้านจริยธรรม ได้เล็งเห็นความสำคัญและปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ดจึงสนใจที่จะทำวิจัยในเรื่องนี้และสำเร็จลงได้ด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือหลายๆฝ่ายอาทิเช่นพระราชปรีดีวิมล, ดร. เจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด (ธ) พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์,ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ผศ.ดร.เอนก ศิลปนิลมาลย์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ตลอดจนเพื่อนสหธรรมิก และแรงสนับสนุนจากสมาชิกในครอบครัว นักศึกษารุ่นพี่ที่เป็นกำลังใจ คอยให้ความช่วยเหลือเป็นแหล่งข้อมูลสนับสนุนงานด้านเอกสารที่ใช้ในการประกอบทำวิทยานิพนธ์นี้เป็นอย่างยิ่งตลอดมา ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณและขออนุโมทนาขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานการวิจัยเรื่องนี้คงจะอำนวยคุณประโยชน์แก่การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ดและผู้สนใจพอสมควร